

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.277/2003/9.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla az Alfacement Kft. (Tokod) I.r., Bélacement Kft. (Tokod) II.r., Borsodcement Kft. (Tokod) III.r., Magyar Cement Kft. (Tokod) IV.r., Kálmán és Társai Kft. (Tokod) V.r., és Magyar Környezetvédelmi Kft. (Tokod) VI.r. felpereseknek a Gazdasági Versenyhivatal (Budapest) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében - amelybe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében a Ce Be Ka Vagyonkezelő Kft. (Budapest) I.r., a HOLCIM Hungária Cementipari Rt. (Lábatlan) II.r. és a Breitenburger Auslandsbeteiligung GmbH. (Hamburg) III.r. beavatkozó beavatkozott - a Fővárosi Bíróság 2003. évi március hó 28. napján kelt 2.K.31.182/2002/18. számú ítélete ellen a felperesek által 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott helyen 2004. évi május hó 19. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket egyetemlegesen, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek és alperesi beavatkozóknak külön-külön 30.000 (azaz harmincezer) - 30.000 (azaz harmincezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az illetékhivatal külön felhívására - 24.000 (azaz huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította. Az irányadó tényállás szerint a cementgyártással, hulladékmegsemmisítéssel foglalkozó felperesek az Állami Vagyonügynökséggel 1994. augusztus 8-án megkötött adás-vételi szerződés alapján Helyőcsabai Cement és Mészipari Rt. (a továbbiakban: HCM Rt.) részvényeket vásároltak, a vételár egy részét készpénzzel, más részét kárpótlási jegyekkel, a maradékot pedig a Mezőbank Rt. által nyújtott hitelből egyenlítették ki. A bank a részvények megszerzéséhez felpereseknek adott hitel szerinti követelés összegét 1996. október 10-én az I.r. alperesi beavatkozó jogelődjére engedményezte, és egyidejűleg átadta az óvadékként letett részvényeket és kötvényeket is. Az alperes a Vj-168/1999. számú 1999. december 15-én kelt határozatában engedélyezte a HCM Rt. és a Lábatlani Cementipari Művek Rt. összefonódását. Ezzel a határozattal szemben felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nem került sor. Az összefonódás után létrejött Pannoncem Rt. névváltoztatást követően a II.r. alperesi beavatkozó. A felperesek polgári peres eljárásokat kezdeményeztek vitatva a kötvények átadásának jogszerűségét, illetve az engedményezési szerződés érvényességét.

A HCM Rt. feletti irányítás vélelmezett megszerzése miatt az alperes versenyfelügyeleti eljárást indított a II.r. alperesi beavatkozó, mint vélhetően irányítás alá került, a Ce Be Ka Vagyonkezelő Kft., mint vélhetően a HCM Rt. felett irányítást szerzett, és a Breitenburger Auslandsbeteiligung GmbH (továbbiakban: BAB), mint vélhetően 1998. január 1-jén engedélykérés nélkül a HCM Rt. felett irányítást szerzett ellen.

Az alperes a 2002. január 9-én kelt VJ-17/2001/89. számú határozatában az eljárást megszüntette. Határozatában megállapította, hogy az I.r. alperesi beavatkozó jogelődje 1996. októberben nem szerzett irányítást a HCM Rt. fölött, mivel a HCM Rt. részvényei tulajdonjogát nem szerezte meg, ugyanis a birtokába került, és óvadékként korábban banki letétbe helyezett részvényeket napokon belül más társaságokra ruházta át. Az alperes szerint a BAB nem 1998-ban került a HCM Rt.-nél irányító helyzetbe,

hanem 1996. októberben kerülhetett ilyen helyzetbe, amelyhez azonban jogszerű módon nem kért engedélyt 1996. október hónapban, mivel a BAB-re nem terjedt ki az akkor hatályos tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló 1990. évi LVI. törvény (Vtv.) személyi hatálya. A HCM Rt. jogutód II.r. alperesi beavatkozóval szemben pedig azért volt helye az eljárás megszüntetésének, mert a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 28.§-ának /1/ bekezdése szerint az irányítási jog szerzője (így nem az irányítás alá kerülő) köteles engedélyt kérni az összefonódáshoz.

A felperesek keresetükben a határozat hatályon kívül helyezését, és az alperes új eljárásra kötelezését kérték. Álláspontjuk szerint az alperes az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 26.§-ának /1/ bekezdését, és 43.§-ának /1/ bekezdés c/ pontját megsértette azzal, hogy a tényállást nem kellően tisztázta, a tévesen megállapított tényállásból helytelen következtetést vont le. Hivatkoztak arra, hogy a határozat egyrészt a Tpv. 26.§-ának /3/ bekezdésébe ütközik, mert a tényleges irányításszerzés az I.r. alperesi beavatkozó tekintetében jogszabályi előírás hiánya ellenére többségi tulajdonosi részvényesi minőséghez kötött, másrészt a Tpv. 2.§-ának a-b) pontjaiban foglaltakkal is ellentétes, mert az alperes egyrészt a Tpv. személyi hatálya értelmezése körében a gazdasági tevékenység fogalmát a BAB vonatkozásában helytelenül értelmezte, másrészt a személyi hatály újraértelmezésének alkotmányos korlátját, azaz a jogállamiság, ezen belül a jogbiztonság fogalmát tévesen értelmezte.

Perbeli legitimációjuk kapcsán előadták, hogy a HCM Rt-ben 57%-os részvénycsomaggal rendelkeztek, amelyek (színlelt és jó erkölcsbe ütköző módon történt, ezért általuk polgári perben támadott) elvesztése után tulajdonukban 304 db HCM Rt. részvény maradt, így jelenleg is részvényesek. Hivatkoztak arra, hogy hulladékfeldolgozással foglalkozó környezetvédelmi, szakmai csoporthoz tartoznak, ezért versenyjogi szempontból is érdekeltek abban, hogy a magyarországi cementgyárakat és a cementgyári kemencék, valamint eszközök használatát illetően ne alakuljon ki káros koncentráció, a cementgyári hulladékégetést az Alkotmány és a versenyjogi szabályok által védett szabad verseny szellemében lehessen folytatni.

Az alperes a határozatában foglaltak fenntartásával a kereset elutasítását kérte. Módosított álláspontja szerint a felperesek perlési jogosultsága hiányzik.

Az alperesi beavatkozók ellenkérelmükben a keresetindítási jog hiányára hivatkozással felperesek keresetének elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339.§-ának /1/ bekezdése alapján a felperesek keresetét elutasította. Ítéletében elsődlegesen rögzítette, hogy a Tpv. 52.§-a szerint e törvény alkalmazásában ügyfél az, akivel szemben hivatalból indult meg az eljárás, illetve a kérelmező, továbbá az, akire a kérelem vonatkozik. Tekintettel arra, hogy hivatalból nem a felperesek ellen indult meg az eljárás, és a versenyfelügyeleti fellépésre nem a Tpv. 68.§-ának /1/ bekezdése szerinti kérelem előterjesztésével került sor, illetve nincs felperesekre vonatkozó kérelem, a Pp. 327.§-ának /1/ bekezdése alkalmazásának utat nyitó módon - a kialakult gyakorlat által elfogadottan - a Tpv. 69.§-ának /1/ bekezdésében szabályozott bejelentői pozíció vethetné fel a keresetindításhoz szükséges érintettséget, de csak akkor, ha az ügyben a felperesek jogát, vagy jogos érdekét érintő feltétel adott lenne. Mivel a felperesek versenyfelügyeleti eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet kétség kívül nem nyújtottak be, a Tpv. szabályai szerint perindítási jogosultságuk nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság rögzítette továbbá, hogy a felperesek érdekeltsége előadásuk szerint nem a versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képező összefonódáshoz kapcsolódik, megjelölt sérelmük nem e körben áll fenn, céljuk általuk megfogalmazottan az, hogy érvelésük sikere esetén (megtiltott összefonódás következményeként) sor kerülhessen az eredeti állapot helyreállítására, és ezzel részvényeik visszaszerzésére. A megtiltott összefonódás jogkövetkezményében lévő ilyen érintettség azonban az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Pp. 327.§-ának /1/ bekezdése keretein kívüli érdeknek minősül. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperesek részvényesi minőségben elszenvedett sérelme nem versenyjogi érdeksérelem, emiatt a részvények kis hányadának tulajdonlása sem teremthetett keresetindítási jogot.

A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per érdemi tárgyalására való utasítását kérték. Álláspontjuk szerint egyrészt a Tpvt. betű szerinti értelmezésével fennáll a keresetindítási joguk, ugyanis a Tpvt. 83.§-ának /1/ bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ügy érdemében hozott határozat felülvizsgálata keresettel kérhető a bíróságtól. A Tpvt. 84.§-a értelmében pedig az alperes elleni perekre a Pp. XX. fejezete az irányadó - amelynek része a Pp. 327.§-ának /1/ bekezdése is - és az ettől való mindenféle eltérést a Tpvt. 83.§-a tartalmazza, amelyben azonban nincsen szó a Pp. 327.§-ának /1/ bekezdése megszorításáról. A felperesek szerint a Tpvt. szellemisége alapján is van keresetindítási joguk. Kifejtették, hogy a Tpvt. szabályozásából az állapítható meg, miszerint összefonódásra vonatkozó eljárásban ügyfelek azok a vállalkozások lesznek, amelyek között az összefonódás létrejön. Azok a vállalkozások pedig, amelyek között az összefonódás létrejött, abban érdekeltek, hogy az összefonódásnak versenyjogi akadálya ne legyen, tehát az alperes vagy azt állapítsa meg, hogy az adott összefonódás nem engedélyköteles, vagy pedig ha engedélyköteles, akkor az összefonódást engedélyezze. A vállalkozások összefonódásának engedélyezését azonban a Tpvt. és a Vt. nem véletlenül rendeli az alperes hatáskörébe, hanem éppen azért, mert az ilyen tranzakciók versenyszempontból jelentős hatással lehetnek az érintett piacra, pl. növelhetik a káros koncentrációk létrejöttét, amelyek adott esetben az érintett piacon a versenyt akár teljes mértékben meg is szüntethetik. Azok a vállalkozások, amelyeket a koncentráció kialakulása versenyszempontból hátrányosan érint, a Tpvt. 52.§-a értelmében el vannak zárva attól, hogy érdekeiket az alperes előtti közigazgatási eljárásban hatékonyan, tehát ügyféli pozícióból érvényesíteni tudják. A vállalkozás joga, és a gazdasági verseny szabadsága ugyanakkor az Alkotmányban kifejezetten nevesített védett tárgyak. Könnyen belátható tehát, hogy ha a keresetindítási jog az ügyfél fogalomra redukált, ez az értelmezés kizárja azt, hogy az összefonódásban résztvevő vállalkozásokra vonatkozó kedvező alperesi döntés bíróság előtt megtámadható legyen.

A felperesek hivatkoztak továbbá arra is, hogy az ügy polgári jogi aspektusa nem kizáró ok, továbbá, hogy az adott piacon versenytársaknak minősülnek. A felperesek

nem általában a hulladékfeldolgozásban érdekeltek, hanem kifejezetten a kizárólag cementgyári eszközökkel megvalósítható veszélyes anyagok ártalmatlanításában. A felperesek továbbá a cementgyártási piacon is érdekeltek, ugyanis privatizációs eljárás keretében egyrészt a HCM Rt. részvényeinek többségi tulajdonát szerezték meg, másrészt pedig közvetlenül tulajdonosai lettek egy milliárdos értékű, ingatlanokból és gépekből álló cementgyári vagyonnak.

A fellebbezésüket követően a felperesek az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését, és kérelmük külön határozatban való elbírálását, továbbá az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38.§-ának /1/ bekezdése alapján jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálata iránti eljárás kezdeményezését kérték a másodfokú bíróságtól.

Az alperes és az alperesi beavatkozó az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték.

A felperesek fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatoknak és bizonyítékoknak a Pp. 206.§-ában foglaltak szerinti mérlegelésével, azoknak a maguk összességében való értékelésével és meggyőződése szerinti elbírálásával okszerű következtetésre jutott, jogi okfejtéseivel a másodfokú bíróság mindenben egyetért. A felperesek fellebbezésében olyan új tény, vagy körülményt nem jelöltek meg, amely fellebbezésük kedvező elbírálását eredményezhetné.

A fellebbezésben foglaltakra utalással mutat rá a másodfokú bíróság, hogy a Tpv. 44.§-a értelmében a versenyfelügyeleti eljárásra - e törvény eltérő rendelkezése hiányában - az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) rendelkezéseit kell alkalmazni, a felhívott kivételek között található a Tpv. 49-60.§-ai. A Tpv. külön cím alatt, az 52.§-ában szabályozza, hogy a törvény alkalmazásában ügyfél az, akivel szemben hivatalból

indult meg az eljárás, illetve a kérelmező (68. §), továbbá az, akire a kérelem vonatkozik. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperes eljárása hivatalból nem a felperesekkel szemben indult meg, nem kérelmezők a Tpvt. 68.§-a szerint, és rájuk a kérelem nem vonatkozik, azaz a Tpvt. alapján a felperesek nem minősülnek ügyfélnek.

A Tpvt. 84.§-a értelmében az eljáró versenytanács érdemi határozata ellen benyújtott kereset alapján indult bírósági eljárás során - a 83. §-ban meghatározott eltérésekkel - a Pp. XX. fejezete az irányadó. A Pp. 327.§-ának /1/ bekezdése értelmében a közigazgatási per indítására az jogosult, akinek jogát vagy törvényes érdekét az eljárás alapjául szolgáló ügy érinti. A Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának KK. 32. számú állásfoglalása III. pontjában foglaltak szerint a felperes igényérvényesítési jogosultságát (kereshetőségi jogát) rendszerint csak perben lehet tisztázni, és ítélettel kell elbírálni. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor vizsgálta a felperesek perindítási jogosultságát, kereshetőségi jogát, és helytállóan döntött ítélettel e kérdésben. A közigazgatási perben a bíróság a felülvizsgálni kért határozat jogszerűségét bírálja el, jelen per vélelmezett irányítás megszerzése tárgyában versenyügyben hozott határozat felülvizsgálatára indult. A versenyfelügyeleti eljárásban alkalmazandó elsődleges jogszabály, a Tpvt. alapján a felperesek nem minősülnek ügyfélnek, perindítási jogukat így a Pp. 327.§-ának /1/ bekezdésére alapíthatták.

A Fővárosi Ítéltábla egyet értett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperesek olyan jogot, vagy törvényes érdeket nem valószínűsítettek és nem igazoltak, amely a per alapjául szolgáló közigazgatási ügyet (irányítás vélelmezett megszerzése) érintené, és ilyet a fellebbezési eljárásban sem tártak elő. Sem a tevékenységi körük, sem a részvénycsomag elvesztésének körülményei, sem a meglévő részvényeik száma, sem a versenytársi pozíciójuk körében konkrét, és kifejezetten a perbeli versenyügyet érintő jogot vagy törvényes érdeket nem valószínűsítettek.

Nyomatékosan mutat rá a másodfokú bíróság, hogy a Pp. 327. §-ának (1) bekezdésén alapuló perindítási jogosultság nem általában vizsgálendő, hanem az adott közigazgatási jogviszonyra vonatkozó anyagi és eljárási szabályok megfelelő értelmezésével. A közigazgatási jogviszonyban ügyfélként nem szereplő fél perindítási jogosultsága csak akkor állapítható meg, ha az adott ügyben - jelen esetben az 1998-as esetleges irányítás szerzés kapcsán - a felperesek vitathatatlan, közvetlen és nyilvánvaló érdekeltsége megállapítható.

A felperesek 1994-ben vásároltak HCM részvényeket, azokat a hitel fedezetére letétként kezelték, a részükre nyújtott hitelt, a hitelező által engedményesként bevont I.. beavatkozó (jogelődje) 1996-ban felmondta, a hitelező által biztosítékként átadott értékpapírokat pedig 1996-ban értékesítette. Végül a HCM összeolvadás folytán „megszűnt”.

Az engedményezést követően történt értékpapír átadás és értékesítés kapcsán a polgári bíróság jogsértést nem észlelt, felperesek keresetét jogerősen elutasította. Ilyen körülmények között, és a jogorvoslattal nem támadott összeolvadásra figyelemmel a felperesek tekintetében a közvetlen és nyilvánvaló, vitathatatlan érdekeltség nem áll fenn, és azt sem igazolták, hogy keresetösségi joguk fennállana az eljárás megszüntetése miatt. Nem igazolták ugyanis, hogy a perbeli megszüntető határozat pontosan milyen érdeksérelmet okozott számukra, amelynek azonban közvetlen és nyilvánvaló érdeksérelmennek kell lennie. Az az érvelés, hogy a vizsgálat alá vont beavatkozás versenyjogi elmarasztalásához azért fűződik érdekük, mert tevékenységük veszélyes hulladék cementmű kazánjában való elégetése, nem támasztja alá azt, hogy az eljárás megszüntetése velük szemben vitathatatlan, közvetlen és nyilvánvaló érdeksérelmet eredményezett volna.

A polgári jogi igény a jelen közigazgatási perben nem érvényesíthető, nem követelhető ki.

Az elsőfokú bíróság a felperesek perindítási jogának hiánya okán utasította el a felperesek keresetét, a Fővárosi Ítéltábla eljárása során nem észlelte az alkalmazott

bármely jogszabály alkotmányellenességét, ezért nem kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.

Az alperes 2002. január 9-én hozta meg határozatát, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződés kihirdetéséről szóló 2004. évi XXX. törvény 2004. május 1-jén lépett hatályba, mely időponttól hatályos (a folyamatban lévő ügyekre is alkalmazandóan) a Pp-nek az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezéséről rendelkező 155/A.§-a. A Pp. XX. fejezete szerinti közigazgatási perben a bíróság azt vizsgálja, hogy a keresettel támadott határozat a meghozatalakori jogszabályoknak megfelelt-e.

Mivel az alperes határozatának meghozatala időpontjában a közösségi jogot alperesnek alkalmaznia nem kellett, így a bíróság sem vizsgálhatta azt, hogy a határozathozatal idején milyen közösségi versenyjogi szabályok és gyakorlat alakult ki. Az elsőfokú bíróság a felpereseknek a Pp.327. § (1) bekezdése szerinti perindítási jogosultságáról döntött ítéletében, ezért a másodfokú bíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását mint szükségtelent nem kezdeményezte. A felperesek erre irányuló kérelmét a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 221.§-ának /3/ bekezdése megfelelő alkalmazásával ítéletében bírálta el és utasította el, figyelemmel a Pp. 2. §-ának /2/ bekezdésében foglalt, a per ésszerű időn belül történő befejeződéséhez fűződő érdekekre (alapelve) is.

Kiemeli a Fővárosi Ítéltábla, hogy közigazgatási perben a 2004. május 1-je után hozott határozat felülvizsgálata iránti perben alkalmazandó a Pp. 155/A §-a, álláspontja szerint.

Mindezek folytán a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 254.§-ának /3/ bekezdése értelmében lényegében helyes indokai alapján az elsőfokú bíróság fellebbezéssel érintett ítéletét helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78.§-ának /1/ bekezdése és 82. §-ának (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelezte a sikertelenül fellebbező felpereseket az alperes és

az alperesi beavatkozók másodfokú költsége megfizetésére, továbbá a 6/1986.(VL26.)
IM rendelet 13.§-ának /2/ bekezdésében foglaltak alapján a tárgyi illetékfeljegyzési
jog folytán le nem rótt fellebbezési illeték viselésére.

Budapest, 2004. évi május hó 19. napján